

Brüsszel, 2018.4.11.
SWD(2018) 98 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM
A HATÁSVIZSGÁLAT VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓJA

amely a következő dokumentumot kíséri

Javaslatok

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVEI

1) az uniós fogyasztóvédelmi szabályok hatékonyabb végrehajtása és korszerűsítése érdekében a 93/13/EGK tanácsi irányelv, a 98/6/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, valamint a 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról

valamint

2) a fogyasztók kollektív érdekeinek védelmére irányuló képviseleti eljárásokról és a 2009/22/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről

{COM(2018) 184 final} - {SWD(2018) 96 final}

Vezetői összefoglaló

Hatásvizsgálat a fogyasztói jogokra vonatkozó uniós irányelvek célzott módosításainak bevezetéséről szóló irányelvre vonatkozó javaslatához és a fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokról szóló 2009/22/EK irányelv módosításáról és felváltásáról szóló irányelvre vonatkozó javaslatához („Új megállapodás a fogyasztói érdekekért”).

A. A fellépés szükségessége

Miért? Milyen problémát kell megoldani? Legfeljebb 11 sor

E hatásvizsgálat az uniós fogyasztóvédelmi jog 2017 májusában közzétett célravezetőségi vizsgálatát, a fogyasztók jogairól szóló 2011/83/EU irányelv ugyanekkor közzétett értékelését és a kollektív jogorvoslatokról szóló ajánlás 2018 januárjában közzétett értékelését követi. Az eredmények azt mutatják, hogy míg az anyagi jogi szabályok általánosságban megfelelnek a célnak, addig azok eredményességét korlátozza a tájékozottság hiánya, valamint a jogérvényesítési és fogyasztói jogorvoslati lehetőségek elégtelensége. 2016-ban az uniós fogyasztók 20,1%-a számolt be a fogyasztói jogokkal kapcsolatos problémákról, és a kereskedők 24%-a vélte úgy, hogy nem érvényesül kellően fogyasztóvédelmi jog. Ennek következtében kár éri a fogyasztókat, és zavar keletkezik a kereskedők közötti tisztességes versenyben. Az említett értékelések kimutatták továbbá, hogy szükség van a szabályok modernizálására és egyes konkrét területeken az aránytalan terhek megszüntetésére. Ezért e hatásvizsgálat először a jelenlegi eredménytelen mechanizmusokkal foglalkozik (1.) a jogsértések megszüntetése és megakadályozása, valamint (2.) annak biztosítása érdekében, hogy a fogyasztók – különösen tömeges károkozással járó helyzetekben – jogorvoslatban részesüljenek az elszenvedett károkért. A hatásvizsgálat ezt követően egyes uniós fogyasztóvédelmi szabályok digitális fejleményekre tekintettel történő modernizálását és a kereskedőkre egyes konkrét területeken háruló aránytalan terhek megszüntetését veszi szemügyre. Idővel e problémák súlyosbodása várható a fogyasztói ügyletek globalizáció és digitalizáció miatti élénkülésének eredményeként.

Mi a kezdeményezés várható eredménye? Legfeljebb 8 sor

A kezdeményezés célja a gazdasági növekedést támogató egészséges fogyasztói környezet tovább erősítése, mivel a fogyasztói kiadások alkotják az EU GDP-jének 56%-át. A tervezett intézkedések célja, hogy a keresleti oldalon csökkentsék a fogyasztókat érő károkat, elősegítsék a bizalmat, és tudatosabbá tegyék a fogyasztókat annak érdekében, hogy betölthessék a piacok élénkítésében játszott szerepüket. A kínálati oldalon az intézkedések a tisztességes verseny és a jogbiztonság vállalkozások számára történő biztosítását szolgálják. A konkrét célkitűzések a következők: 1. az uniós fogyasztóvédelmi jognak való megfelelés javítása és 2. a fogyasztóvédelmi szabályok modernizálása, valamint a kereskedők felesleges költségeinek megszüntetése. Ez hozzá fog járulni az alábbi általános célkitűzésekhez: 1. a fogyasztóvédelem magas szintjének és 2. a belső piac zavartalan működésének biztosítása mind a fogyasztók, mind a kereskedők javára.

Milyen hozzáadott értéket képvisel az uniós szintű fellépés? Legfeljebb 7 sor

A fogyasztóvédelem a tagállamok és az EU megosztott hatáskörébe tartozik. Az e hatásvizsgálatban azonosított problémák széles körben elterjedtek, és EU-szerte azonos okaik vannak. A széles körben elterjedt, a fogyasztókat számos tagállamban érintő jogellenes gyakorlatok esetében a jogérvényesítésnek közös és egységes anyagi jogi kereten kell alapulnia. A célravezetőségi vizsgálatról szóló jelentés szerint az uniós fogyasztóvédelmi jog legfontosabb hozzáadott értéke, hogy a harmonizált szabályok lehetővé teszik a nemzeti végrehajtó hatóságok számára a fogyasztóknak több tagállamban kárt okozó határon átnyúló jogsértések eredményesebb kezelését. A harmonizált szabályok ugyanakkor lehetővé teszik a kereskedők számára az egyszerűbb és alacsonyabb költségű határokon átnyúló kereskedést.

B. Megoldások

Milyen jogalkotási és nem jogalkotási szakpolitikai alternatívák merültek fel? Van-e előnyben részesített megoldás? Miért? Legfeljebb 14 sor

A megfelelés hiányát illetően több uniós szintű intézkedés megtételére került sor, vagy több ilyen intézkedés van jelenleg folyamatban a korábbi értékelések által azonosított problémák kezelésére. A jelen kezdeményezés a más módon még nem kezelt problémaforrásokra összpontosít. Felmerültek nem jogalkotási alternatívák, de mint azt az értékelések ajánlották, a javasolt alternatívák célzott jogalkotási beavatkozások. Azok a már megtett

jogalkotási és nem jogalkotási lépéseket egészítik ki. Az uniós fogyasztóvédelmi szabályok modernizálását illetően nem jogalkotási megközelítések megvizsgálására is sor került, de azokról minden esetben megállapítást nyert, hogy valószínűleg nem teljes körűen kezelik a problémaforrásokat. Az előnyben részesített alternatívacsomag az alábbiak biztosítására irányuló beavatkozásokat foglal magában:

- visszatartóbb erejű és arányosabb szankciók az uniós fogyasztóvédelmi szabályok megsértésének esetére,
- jogorvoslatok a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok sértettjei számára,
- a jogsértés megszüntetésére irányuló kollektív eljárások és a kollektív jogorvoslatok mechanizmusainak megerősítése,
- az online piacereken üzleti vállalkozások és fogyasztók között végrehajtott ügyletek átláthatóságának növelése,
- fokozott fogyasztóvédelem az „ingyenes”, vagyis pénzbeli ellenszolgáltatás nélkül nyújtott digitális szolgáltatások esetében,
- a tájékoztatásra vonatkozó követelmények modernizációja,
- a távollévők között és az üzlethelyiségen kívül kötött adásvételi szerződésektől való elállás jogával kapcsolatos egyenlőtlenségek megszüntetése.

Ki melyik alternatívát támogatja? Legfeljebb 7 sor

A **fogyasztói szervezetek** az összes javasolt intézkedést támogatják a tájékoztatási követelményre és az elállási jogra vonatkozó intézkedések kivételével. A **vállalkozói szövetségek** az online piacterek átláthatóságával, (részben) az „ingyenes” digitális szolgáltatásokkal, a tájékoztatási követelményekkel és az elállási joggal kapcsolatban javasolt beavatkozásokat támogatják. A **vállalkozói szövetségek** részéről némi ellenállás tapasztalható a szankciókkal, a jogorvoslatokkal, a jogsértés megszüntetésére irányuló kollektív eljárásokkal és a kollektív jogorvoslatokkal, valamint az „ingyenes” digitális szolgáltatásokkal kapcsolatban javasolt beavatkozásokkal szemben. Számos **tagállami hatóság** támogatja a jogorvoslatokkal, a jogsértés megszüntetésére irányuló kollektív eljárásokkal és a kollektív jogorvoslatokkal, az online piacterek átláthatóságával és az „ingyenes” digitális szolgáltatásokkal kapcsolatban javasolt beavatkozásokat. Némelyikük aggályainak ad hangot a szankciókkal, a jogorvoslatokkal és az elállási joggal kapcsolatos beavatkozásokat illetően.

C. Az előnyben részesített alternatíva hatásai

Melyek az előnyben részesített alternatíva (ha nincs ilyen, akkor a főbb lehetőségek) előnyei? Legfeljebb 12 sor

Az előnyben részesített alternatívacsomag egyszerűbbé és eredményesebbé fogja tenni a fogyasztói jogorvoslatot, és így csökkenteni fogja a fogyasztókat érő károkat, ami különösen a kiszolgáltatott fogyasztók számára lesz előnyös. E csomag a megfelelést is javítani fogja az elrettentés fokozása révén. A beavatkozás ki fogja egészíteni a fogyasztóvédelmi együttműködésről szóló felülvizsgált rendeletet, és támogatni fogja annak eredményes működését. Javított jogorvoslati lehetőségek bevezetésével és az elektronikus tranzakciókkal kapcsolatos jelenlegi védelem hiányosságainak kiküszöbölésével erősödni fog a fogyasztói bizalom. A jogkövető kereskedők élvezik majd a tisztességesebb verseny előnyeit. A jogszabályokat betartó kereskedők – a kkv-kat is ideértve – költségei csökkenni fognak az elállási jogra vonatkozó kiegyensúlyozottabb szabályok, a tájékoztatásra vonatkozó követelmények egyszerűsítése, a fogyasztókkal folytatott online kommunikációjuk hatékonyságának javulása és a – különösen az elektronikus tranzakciókra vonatkozó – szabályok harmonizációja miatt. Pozitív hatások várhatók a környezet számára is a környezetbarát jellegre vonatkozó megtevesztő állítások szigorúbb büntetésének biztosítása révén.

Milyen költségekkel jár az előnyben részesített alternatíva (ha nincs ilyen, akkor milyen költségekkel járnak a főbb lehetőségek)? Legfeljebb 12 sor

A jogszabályokat betartó kereskedőket nem terheli majd jelentős költség a szankciókkal, a jogorvoslatokkal, valamint a jogsértés megszüntetésére irányuló kollektív eljárásokkal és a kollektív jogorvoslatokkal kapcsolatos beavatkozásokkal kapcsolatban. A jogszabályokat be nem tartó kereskedőknek további költségeket okoznak majd e beavatkozások, különösen a szigorúbb szankciók miatt és azért, mert jobb jogorvoslati mechanizmusok állnak majd a fogyasztók rendelkezésére valószínűleg kollektív eljárások révén is, amelyek „lefölözik” a jogellenesen megszerzett nyereséget. Az „ingyenes” digitális szolgáltatásokkal kapcsolatos beavatkozások további megfelelési költségeket fognak okozni az ilyen szolgáltatások nyújtóinak. Az online piacterek átláthatóságával kapcsolatos beavatkozás szintén költségekkel jár az online interfészek arra való alkalmassá tételét illetően, hogy harmadik fél kereskedőktől bizonyos információk legyenek összegyűjthetők és továbbíthatók a fogyasztóknak. E két beavatkozás mindazonáltal megtakarításokat is eredményez majd a

tagállamok közötti harmonizáltabb szabályok és a nagyobb jogi egyértelműség miatt. A tájékoztatásra vonatkozó követelményekkel és az elállási joggal kapcsolatos beavatkozások megtakarításokkal járnak majd a kereskedőknél. Nem kell negatív környezeti vagy társadalmi hatásokkal számolni.

Hogyan érinti a fellépés a vállalkozásokat, köztük a kis- és középvállalkozásokat és a mikrovállalkozásokat? Legfeljebb 8 sor

A meglévő uniós fogyasztóvédelmi jogi vívmányokkal összhangban nem vonatkoznak mentességek a kkv-kra, ideértve a mikrovállalkozásokat is. Ez ellentétes lett volna a fogyasztóvédelmi szabályok általános céljával és végső soron a kkv-k érdekeivel is, mivel a fogyasztók alacsonyabb szintű védelmet élveztek volna, és így kisebb bizalmat tápláltak volna irántuk a tőlük való vásárlás során. Míg a vállalkozások költségei általánosságban jelentéktelenek lesznek, az előnyben részesített alternatívacsomag csökkenteni fogja a vállalkozások – köztük a kkv-k – elállási joggal kapcsolatos költségeit, és a vállalkozások élvezni fogják a fokozott átláthatóság előnyeit a fogyasztóknak online piacereken történő értékesítés során. Az erősebb jogérvényesítési és jogorvoslati mechanizmusok csökkenteni fogják a tisztességtelen verseny negatív hatásait.

Jelentős lesz-e a tagállamok költségvetésére és közigazgatására gyakorolt hatás? Legfeljebb 4 sor

A szankciókkal, a jogorvoslatokkal, valamint a jogsértés megszüntetésére irányuló kollektív eljárásokkal és a kollektív jogorvoslatokkal kapcsolatos beavatkozások költségeket okoznak majd azon tagállamoknak, amelyeknek át kell dolgozniuk a nemzeti szabályokat például a szankciókat vagy a fogyasztói jogorvoslati mechanizmusokat illetően. A fokozott megfelelés azonban megtakarításokat fog eredményezni a közigazgatási és bírósági eljárások költségeinek csökkenése miatt. A kollektív jogorvoslati mechanizmusok észszerűsíteni fogják a tömeges károkozással járó helyzetekben folytatott bírósági eljárásokat.

Lesznek-e egyéb jelentős hatások? Legfeljebb 6 sor

Mivel az előnyben részesített csomag középpontjában az uniós fogyasztóvédelmi jognak való megfelelés javítása áll, a fogyasztói jogok kézzelfoghatóbbak lesznek az egyéni fogyasztók számára, miáltal javulni fog az uniós szabályok hozzáadott értékének polgárok és vállalkozások általi elfogadottsága. A jogsértés megszüntetésére irányuló kollektív eljárásokkal és a kollektív jogorvoslatokkal kapcsolatos beavatkozás hozzájárulhat az igazságszolgáltatáshoz való jog hatékonyabb érvényesítéséhez. A szankciókkal, a jogorvoslatokkal, valamint a jogsértés megszüntetésére irányuló kollektív eljárásokkal és a kollektív jogorvoslatokkal kapcsolatos beavatkozások valószínűleg pozitív hatást gyakorolnak a kiszolgáltató fogyasztókra és a környezetre is.

D. További lépések

Mikor kerül sor a szakpolitikai fellépés felülvizsgálatára? Legfeljebb 4 sor

A folyamatos nyomon követés mellett a jelen jogalkotási beavatkozás eredményességének, hatékonyságának, relevanciájának, koherenciájának és uniós hozzáadott értékének értékelése javasolt a tagállamok általi végrehajtást követő 5 év elteltével, előre meghatározott alapvető előrehaladási mutatók segítségével.